

Видає „Видавниче Товариство імени Б. Грінченка“.

Виходить 6 разів на місяць.

Ціна одного примірника 2 фен.

Ч. 8. (55).

Вецляр, 10. лютого, 1917. р.

Рік III.

Слова—полова, а діло—диво.

В попереднім числі „Громадської Думки“ ми подали зміст промови Вільсона, президента Сполучених Держав, до Сенату. Зараз займемося оцінкою тих домагань, які він поставив умовами миру. Він жадає миру без побіди котрої небудь сторони, незалежної Польщі, вільних доріг на морі і переведення в Європі доктрини Монре: щоби ніякий нарід не простягав свого правління на другий нарід, чи націю, а навпаки, щоби кождий нарід, малий чи великий, міг сам означувати свою форму правління і свій розвиток без перешкод, без загрожень, явно і відважно.

Тому потреба обмежити зброєння всіх держав на суші й на морі, заборонити союзи поодиноких народів і установити міжнародню конференцію всіх держав, яка рішала би міжнародні відносини.

Всі ці думки виголошені Вільсоном не нові, не оригінальні, тільки повторені за великими мужами, що мріяли про утворення вічного миру на землі, себто раю, який є утопією (мрією, далекою від здійснення). Однак Вільзон проголосив їх не для здійснення цих ідей в цілм світі, тільки пробував сим підперти Англію, що мала би більшість голосів за собою на міжнарод-

ній конференції і на ній знівечила би всі здобутки німецького оружжя. Не думав він змінити карту Європи в цілости після доктрини Монре, щоби кождий нарід став вільним у своїй управі і розвитку від свого завойовника—тільки відносив се до питань теперішньої війни, які вона висунула, а се питання Польщі, Сербії, Бельгії та Елзасу-Льотарингії, щоби ними поцілити в серце осередніх держав.

Та стало ся инакше. І Вільзон стягнув ся, як той чарівник, що викликав духів, та не має сили їх загнати назад в заклимане місце. От і схопили ся всі народи, поневолені Англією, Францією та Росією, до Вільсона: „визволяй нас!“ Ми зазначили, що патріоти індійські написали письмо, аби увільнити Індію з під пановання Англії, патріоти з Марокко, з Туніс, з Альжирії підняли проханнє визволити їх з під пановання Франції.

Не сплять і поневолені народи Росії. „Союз інородців у Росії“ вже давно видав книжку в англійській і шведській мові з запитом до Вільсона: „Чи знаєте Росію?“, де обжалував російське правительство о злочин насильства над усіми народами крім великоруського. А тепер скликає конференцію, на якій покликани заступники розслі-

дять правно-державні підстави пановання Росії над немосковськими народами. Конференція займеть ся питанням, оскільки Росія берегла національні права Українців, Фінляндців, Литовців, Магометан, Жидів і інших народів. Барон Фрідріх Роп, генеральний секретар „Ліги інородців Росії,“ звертає запит до Льюїс Джоржа: „Ви не можете не знати про звірства Росії, бо навіть у Думі викрикувалось публично про насильства в Фінляндії, грабежі й евакуації в Прибалтійським краю, в Литві, Польщі й на Волні, здавлення національних початків у Малоросії (Україні), катування Галичини, різня богатох тисяч Грузинів і Магометанів та брудне вигнання і нищення сотень тисяч Жидів!“.

І тепер на голос Вільсона напевно відізветь ся „Ліга інородців Росії“ з голосним домаганнем, що кожний поневолений народ в Росії „не чужого ж то жадає, а свого права“ на існування, розвиток і самоуправу.

Так бачимо, що не там вдарено, де віцелено. Цілено на розвал Австрії, щоби всі славянські народи Австрії ніби увільнити з під австрійського пановання, аби розібрати її, піддати їх під опіку Росії, а тим ослабити Німеччину. Росія пішла на услуги Англії, то всі ці народи стали би до розпорядку могутости Англії. Тим часом цісар австрійський, приймаючи чолобитню всіх народів, промовляв не тільки німецькою мовою, а мовою кожного народу депутацій, між ними українською мовою до депутації Галичини. Чи російський цар промовив українською мовою коли хоч слово до народу, який у Росії несе головну нужду і тягар на своїх плечах?!

Тому не диво, що всі народи австрійські, так Чехи, як Словінці, так Хорвати, як Українці, заявили, що вони такого визволення не хочуть, яке їм готує почвірне порозуміння!

Адже Німеччина устами канцлера Бетмана Гольвега заявила цілому світови; що вона і її союзники вхопили ся за оружжа не для придбання нових здобутків і не для поневолення малих народів, тільки в обороні свого незалежного існування й свобідного національного розвитку, на що повинен мати право кожний нарід. Адже не держави почвірного порозуміння проголосили самостійність Польщі, а Німеч-

чина в союзі з Австрією, а по тім боці, мимо великих фраз держав почвірного порозуміння, нічого не робить ся для малих народів. А в Німеччині виходять часописи, що займають ся національним питанням всіх малих народів і основно думаєть ся над їх визволенням.

Тому те, що проголосив Вільзон, є тільки повторенням основних ідей, які видвигає війна і які вже давно найшли вислів у бесідах начальних мужів в осередніх державах. Тільки та ріжниця, що Вільзон і почвірне порозуміння вивісило хоругов визволення малих народів для популярности голословно, а Німеччина переводить його ділом, силою свого оружжа. І ми віримо, що не міжнародною конференцією змусить ся Росію до автономії Фінляндії, до увільнення України, чи Грузії, а тільки з оружжем у руці.

Але проголошенням тих самих ідей визволення поневолених народів—по обох сторонах воюючих держав беть ся у великий дзвін, що збудить всі поневолені народи. А велика війна зродить з крови і заліза новий порядок світа, де не буде пануючих і поневолених народів, а будуть всі вільні, всі будуть мати свою державу в етнографічних границях і всі у взаємнім культурнім звязку будуть стреміти до сотворення високої культури, як найвищої ціли людства на землі.

II.

Купуйте Памяткову Книжку

КАЛЕНДАРЬ

— на 1917 р. —

СОЮЗА ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ

500 стор. друку ++ 103 ілюстрацій

ціна 1 марка.

Замовляти по адресі „Громадської Думки“:

Wetzlar. Ukrainischer Unterrichts-Ausschuss.

Lagerzeitung.

Другий рік минає.

Другий рік уже минає,
Як живу я в полоні
Та все думаю, гадаю,
Як там в рідній стороні...

А полон усе тягнеть ся
І нема йому кінця;
І ніхто не обізветь ся—
З України ні слівця...

Лишив дома стару неньку
І дружину молоденьку,
Остали ся ще два брати
Та тепер до війська взяті.

В листах грошей я прохаю:
Мамо,—кажу—поможи!
А вона відповідає:
Ні, мій сину, не проси.

Сам, коханий, добре знаєш,
Що стара вже я і хвора;
А твоєї жінки, Гані,
Вже давно немає дома.

Я просила тебе, сину,
Петербурзької не брати,
Бо прийдець ся тобі, сину,
З нею лиха досить мати.

Яб і рада тобі, любий,
Чим-небудь допомогати,
Та не хочуть ноги слухать:
Сил нема з постелі встати.

Я все думала, що тебе
Скоро, скоро вже побачу,
Та не так судила доля...
День і ніч тепер я плачу...

А. Нецасливий.

З таборового життя.

Віче. 3. лютого в салі Народного Дому відбуло ся чергове віче, на якому обговорювала ся справа з подарунками від Червоного Хреста. Ця справа та інші чимало забрали часу, бо багато говорилось зайвого.

На точку про світові події мало лишило ся часу і тов. К. тільки зазначив, що за останній тиждень на фронтах, за виїмками невеликих стичок, важних подій не було.

Л. Л.

Театр. У неділю, 4. лютого, в салі Народного Дому, силами муз.-драм. т-ва ім. М. Лисенка відіграно в перший раз на нашій сцені драму Ів. Тобілевича „Батькова казка.“

З мого життя.

Як сповнило ся мені двадцять один рік, пішов я на воєнну службу, яку відбував в г. Владівостоці цілих шість років. Дуже набрав ся я за той час воєнного духу, якого втокмачувало нам начальство на науці словесности, запевняючи, що „за Богом молитва, а за царем служба не пропадають,“ та що треба царя боронити „от врагов внешних і внутренних.“ Не розуміючи тоді добре, які то є вороги внутренні, я часто задумував ся над сим, але один випадок, що трапив ся тоді, привів мене до зрозуміння того чудного слова.

Було то в 1905 році. Якось так в обіднішній порі, 27. січня, я побачив товпи людей, які ходили по вулицях города з червоними прапорами, зі співом революційних пісень. Отут то я й надивив ся, як наші салдати захищали царя від ворогів „внутренних,“ стріляючи тих людей, убиваючи їх прикладами і штиками. Але я не робив сього, бо моє серце мені підказувало, що ті люде ні в чому не повинні.

В той день на вулицях лишило ся багато побитих і поранених. Наша рота вернула ся до казармів і в той вечір ми вже нікуди не ходили, тільки вже аж у ночі була зроблена нам тривога...

Тоді стали ходити чутки про землю. Хто його знає, де вони брали ся, тільки з уст в людей не сходили слова, що ніби то цар обіцяє наділяти всім землю та повертати задавнену. Я тепер радів сьому, бо у діда мого забрано наділ землі в дванадцять десятин. Думало ся, що як повернусь до дому, то заживу з своєї земельки і з нетерпіннем чекаю кінця своєї служби. Алеж вийшло зовсім инакше.

Зараз таки по приїзді до дому зачав я судитись за ту землю, покладаючись на своє право на неї, та ще й других направляв, аби судили ся, у кого була така земля. Тільки ж з того судіння я голий та без копя грошей лишив ся. Хто судив ся, той мабуть знає, які то суди в Росії і як там гірко добивати ся правди. Після суду лишив ся я без нічого, тільки що не голий, а то усе виссалн з мене оті судці. Куди ж ти підеш? Що будеш робити?

От одного разу зустрічаюсь я з своїм товаришом, який раніш служив у пана, а тепер ходив без вакансії й шукав заробітку, бо такий бідний був, як і я. Він мені й каже: „тепер осінь, заробітків таких добрих немає, то може б ми пішли до пана копать буряки, який дає по дві копійки з пуда?“ Подумав я й виходить, що правда, треба йти, бо з чого ж жити будеш? Взнявши до компанії ще двох товаришів, ми зайняли постать. Роботу заши-

Товаришам артистам в повні удача ся до зрозуміння ся драма. Також видно було, що всі вони добре знали свої ролі й старанно виконали їх.

Тов. Б-в, строго додержуючись автора, своєю умілою грою вірно змалював тип розумної людини з добрим серцем, трудящої, спокійної і чутливої до чужого горя. Він дуже добре віддав Никодима Михайловича, приязаного на все життя до хазяйства та до землі, яку він за рідну матір уважав.

Гра т. Д-ра була продумана й серйозна. Він дуже влучно віддав і пусту молодицю, що зазнавши кращого життя цураєть ся чорної роботи в хазяйстві і тільки те й робить, що носить ся з своєю красою,—і літню жінку, знівечину життям, після того, як чоловік прогнав її за зраду, що хоч і погана стала, як каже вона Никодимові, за те у неї тепер серце налите вщерть коханням до його.

Тов. Б-ко дуже добре віддав своєю грою цікавий тип дворецького.

Всі інші товариші старанним виконанням менше значних ролів доповнювали загальне дуже приємне враження від умілої гри.

Декорація, реквізит і грим були взагалі добрі й відповідні.

Загалом вистава пройшла з повним успіхом. Товариші артисти ще раз доказали, що вони при бажанню можуть дати публиці і добру науку і приємну та розумну розвагу.

С. Зубченко.

сували на мого товариша. Після копання буряків пішли ми за грішми. Пан визиває по прізвіщу товариша й каже: „тобі грошей немає, бо ти запохторив півшорки!“ Тоді я й товариші звернулись до пана, аби хоть нам віддав гроші. „Я вас—каже пан—не знаю і гроші правте собі з нього.“ Довго ми благали пана, а далі побачивши, що нічого не вдіємо, пішли ні з чим, залишивши це діло на суд Бога.

Довго я бідкував ся й бив ся, як риба об лід. Нарешті, зібравши трохи грошей, оженив ся, купив хатчину в містечку й почав хазяйнувати, як міг. Трохи згодом взяли ми з сусідом в аренду десятину землі—по півдесятині на кожного. Сусід посіяв квасолю, а я посадив баштан. Літо тоді було добре і кавуни поросли на вдивовижу гарні. В середині серпня місяця той таки пан сів ріпак коло нашої землі. Його робітники пронюхали про мій баштан і напали на нього прямо таки серед білого дня; діда що стеріг баштан, звязали, накрили соломкою і настрашили, що запалять, як буде кричати, а сами зробили з кавунами, що хотіли.

Обглянув я свою шкоду і поїхав до пана. Ще в дворі зустрів він мене й питає: „А що скажеш, чоловіче?“ Я йому докладно розповів про шкоду, яку зробили його робітники, і попрохав, аби пан заплатив мені, що слід.

Генеральна Старшина. У четвер, 8. лютого, відбуло ся засідання Генер. Старш. На початку прийнято звіти від організацій з їх діяльності за минулий тиждень. При звіті кооперативної чайної завязала ся дискусія з приводу зміни назви її на кооперативну спілку „Громада“. Деякі товариші доказували, що вони не бачать потреби міняти назву, що зміна її справі не допоможе і що краще лишити стару назву.

Представник від чайні обстоював нову назву з тих поглядів, що стара назва мало що говорить загалом про громадські інтереси.

Голосованням ухвали чайні про зміну назви не затвержено.

Піднімала ся знову справа з реформою Генер. Старш. та Генер. Ради й ухвалено виступити з проектом цієї реформи на чергових зборах Генер. Ради, що мають відбути ся у четвер, 15. лютого.

С. К.

ВІЙНА.

(від 5. до 9. лютого 1917. р.)

Англійсько-французький фронт.

Мимо великих морозів ведуть ся завзяті перепалки на цілім фронті від Анкри по Сомму. За той час взяли Німці 190 жовнірів у полон, та захопили 3. скоростріли. Англіїці зробили напад літаками (аеропланами) на Бріге та убили одну жінку і 16 дітей бельгійських у школі. Наступи французів в Ельзасі коло Мільгавзен Німці відперли.

„Скільки хочеш?“ —спитав ся пан. „Вісімдесят карбованців—кажу я. Він засміяв ся тай одказує: „не дам; хочеш,—подавай у суд“,—а сам обернув ся й пішов.

Подав я на нього в той суд, але з суду нічого не вийшло. Судці признали, що робітники були малолітні, тому діло моє вивели „без последствий.“ А тим малолітнім майже всім було по 20 років, та видно не так справа була у тих літах робітників, як в пановім кармані. Щож ти його вдієш? Залишив і се діло на Бога—нехай Він його покарає.

На другий рік, якоесь весною, їхав я з ярмарку. Було дуже велике болото, конячата пристали і не могли везти по грузькому шляху, а на боці панським полем було їхати легше, от я й звернув туди. Помалу їхав собі і не зчув ся, як задрімав. Коли це нараз хтось як уперіщить мене по спині—раз, другий, третій, а потім як закричить: „ах, ти мужицька морда, то кудю ти їдеш?“ Як опечений обернув ся, я дивлюсь—аж то пан... „Так точно ваше благородіє, їду!“ відказую йому, бо злякав ся. А він, зігнавши мене на шлях, поїхав собі далі.

Після того пройшло чимало часу. Про пригоду з паном я вже й забув, коли це одержую

Італійсько-австрійський фронт.

Італійці роблять наступи в горах Карнійських (Коло Герц), та їх відпирають Австрійці, які захопили там 1 офіцера та 28 жовнірів у полон та один скоростріл, один міномет і кілька знарядів.

Український, галицько-волинський фронт.

Наступи Росіян коло Бережан у Галичині відперто. Те саме коло Нараївки. А коло Луцька взяли Німці 18 салдатів у полон, відбиваючи наступаючих Росіян.

Румунсько-семигородський фронт.

Бої ведуться над Серетом і коло Кірлібаби на Буковині, де взято 20 салдатів у полон. Змін немає.

Курляндсько-білоруський фронт.

Побіч боротьби над річкою Аа, піднялася завзята боротьба в околиці Березини, де наступають Німці. Там Росіяни втратили 2 офіцерів, 50 салдатів та 9 мінометів, що їх захопили Німці.

Турецько-англійський фронт.

Дня 1. лютого с. р. знищили Турки два батальйони англійські на південь від Тигра цілком; впало 1400 салдатів по англійській стороні. На перзькім фронті захопили тягарову валку, зложену з 335 верблюдів, і забрали їх ураз з набором.

3 українського життя.**ШОПІРСЬКА СОТНЯ У. С. С. ДО ПОЛОНЕНИХ УКРАЇНЦІВ.**

(На святочний привіт слобідських полонених). Щиро дякуємо Вам за святочні бажання і за Ваш любий привіт. Та не нам, як се Ви кажете, бути виконавцями Кобзарєвого заповіту. Треба ще могутніх змагань і невпинної праці і Вашої і нашої, щоб хоч вчасти приблизити його сповнення.

При сій нагоді хочемо звістити Вас і Товаришів з інших таборів, що ми пильно стежимо по часописях за всіма проявами життя в українських таборах полонених. Ми глибоко відчуваємо Вашу тугу, що далеко від рідної землі і від родини мусяте коротати свої дні. Та невимовною радістю наповняють нас звістки, що у Ваших таборах ведеться широка просвітна робота, що є курси для неграмотних, що є великі гурти, серед яких читаються часописі та книжки відбуваються збори, де ведуться розмови про різні політичні справи, що щораз кріпшає та поширюється серед Вас народня свідомість. З отсього ми щиро радіємо та шлемо Вам наші бажання—хоч по святах, та се не зменшить їх святочности,—щоб усі Ви повернули в рідні сторони вже свідомими синами свого народу й невпинно ширили у своїх селах і в тих гуртах, серед яких доведеться Вам жити,—

оповістку на суд явитись, а по якому ділу—не знаю, бо по правді сказати, неграмотний був, то й не міг дізнатись, що в ній написано було. Вже аж сусід, дякувати йому, розповів мені, що за образу пана я маю явитись до суду.

В назначений день заявляюся я до суду, бачу пан мій вже там. Почався суд. Суддя й питає мене: „подем ти єхал? —Іхав!—кажу. „Пана оскорбів?“—знов питається суддя. „О, це вже неправда! Подем Іхати Іхав, а оскорбляти не оскорбляв!—знову одказую йому. Ще дещо спитали у мене, а далі вивели таку постанову, що „по указу єго імператорського велічєства“ я оштрафовуюсь на 13 карбованців за образу пана й за те, що панським полем Іхав без дозволу.

Зітхнув я, а далі й питаюся у судді: „Ваше благородіє, хтож мені за спину заплатить, що пан оскорбили?“ „Іді, дурак, домой, а то єщо позову городового!“—крикнув на мене суддя. Почухав я в голові і се діло здав на Бога.

Прямо таки не везло мені тай годі! Вже б здається доволі мені було того лиха, так ні, на тобі ще його.

Жив я у містечку і торгував дечим. В тім містечку була площа, яку наймали крамарі по 3 карб.

в год від удільного відомства. Найняв і я для себе місце. В 1914. році удільне відомство передало всю площу в аренду жидові і той став правити вже з нас по 12 карб. Не бажаючи платити таку суму грошей жидові, я пішов за порадою до урядника, але він нічого не порадив мені, а ще до того вилаяв, кажучи, що в шию вибє, як знову заявлюся до нього. З тим вернувсь я до дому, здавши діло на Бога, а жидові заплативши 12 карбованців.

Став помалу жити та наторговувати ті 12 карб. Не вспів оглядітись, як по мобілізації пішов на фронт, а звідтіля сюди дістався. Дома лишив жінку, й діти без куска хліба. Тут я вивчився грамоті, без якої дома я не міг оповістки розібраті. Тут багато я дечому навчився і взнав, як треба бороти ся за краще життя.

К. Завзятый.

народню свідомість. Та ще бажаємо Вам, щоб як найбільше було між Вами невтомних і сміливих борців, які не зважаючи на жадні перепони й переслідування, завзято стояли-б за нашу святу справу.

В полі, дня 12 січня (30. XII. 916) 1917. За піонірську сотню У. С. В. (Підписи). („В. С. В. У.“).

УКРАЇНСЬКА ДОБРОДІЙНА ОРГАНІЗАЦІЯ.

„Товариство запомоги населенню півдня Росії, яке потерпіло від війни“, існує від мая 1915 р. у Києві. Товариство се є українською національною організацією, яка має завдане нести поміч українським виселенцям із Галичини. Товариство виявило зразу свою діяльність тим, що відкрило у Києві 2 харчові пункти, а крім сього „захисти для виселенців і втікачів“, де видано коло 160.000 порцій і роздано кілька тисяч одіжи і білля. Пізніше Товариство заняло ся за допомогою виселенцям на місцях їх поселеня, організуючи декілька дїточих захистів і робітень. Товариство опираєть ся на членських вкладах, жертвах і підмогах. В останнім часі Товариство відкрило філіяльні відділи в Одесі, Чернигові і м. Широкім (херс. губ.).

Дня 29. н. ст. грудня в театрі „Народного Дому“ у Києві була українська вистава в користь Тов. запомоги населенню України, яке потерпіло від війни. У виставі взяли участь М. Садовський і всі найліпші сили його трупи. Виставлено М. Старицького „Не так склалось, як ждалось“. У фойє театру зорганізовано виставу і продажу дїточих робіт із захистів Товариства.

УКРАЇНСЬКИЙ ДІТОЧИЙ КОНЦЕРТ КОЛЯДОК У КИЇВІ.

Дня 28. ст. ст. в Народній аудиторії у Києві відбув ся український дїточий концерт колядок. Виконавці—дїти виселенців з захистів Товариства запомоги півдня Росії. Першу частину концерту становили колядки, другу—народні пісні, дїточі гри і танці. Хор складав ся з 80 дїтей.

СВЯТОЧНИЙ РЕПЕРТУАР ТЕАТРУ М. САДОВСЬКОГО У КИЇВІ.

Підчас Різдвяних свят у театрі М. Садовського у Києві йшов такий репертуар: 26. ст. ст. грудня рано „Наталка Полтавка“, вечером „Гандзя“; 27. рано „Дай серцю волю—заведе в неволю“, вечером „Ревізор“; 28. рано „Бурлака“, вечером „Вій“; 29. рано „Пошились у дурні“, вечером „Бондарівна“; 30.—11-ий раз „Про що тирса шелестїла“; 31 „Ой не ходи Грицю“.

НОВИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ЖУРНАЛ У МОСКВІ.

„Утро Росії“ з 13. н. ст. січня повідомляє: Від січня 1917 р. в Москві буде виходити український журнал „Шлях“ при участі ліпших лі-

тературних сил України під редакцією Ф. Коломийченка.

Вісти з Росії й зі світа.

ЗІРВАННЕ ЗНОСИН СПОЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ ІЗ НІМЕЧЧИНОЮ.

Вільзон оголосив сенатови Сполучених Держав, що наслідком проголошення заостреної боротьби підводними суднами зі сторони Німеччини без огляду на хляк і якість товару в околиці Англії, Франції й Італії—правительство Сполучених Держав зриває дипломатичні зносини з Німеччиною, відкликує свого посла Герарда з Німеччини, а німецькому послови гр. Берншторфови вручаєть ся паспорт на дорогу до вітчизни.

ПРИГОТОВАННЯ ВІЛЬЗОНА ДО ВІЙНИ.

Мирославний Вільзон готуєть ся до війни; в тій ціли заряджено: 1) укріпити пристань Ньюорк, 2) зоружити всі американські торговельні кораблі, 3) утворити регулярну армію з національною гвардією на чолі в числі 2 мільонів люду, яка буде вислана до Європи щойно 1918 р.

От і „слова—полова, а діло—диво;“ адже 23. січня сей Вільзон пер до розброєння цілий світ і голосив доктрину Монре для Європи, а 4. лютого вже готуєть ся до війни. Американські переконання змінюють ся з американською скоростю, бо—Америка хоче загарбати німецькі кораблі, які є в Америці!

ПОКЛИК ВІЛЬЗОНА ДО НЕВТРАЛЬНИХ.

Дня 5. лютого вислав миролюбивий Вільзон ноту (письмо) до неутральних, невоюючих держав, щоби й вони запротестували проти заостреної боротьби Німців та злучили з ним, як покривджені—до війни з Німеччиною. Швейцарія, Іспанія, мабуть і Швеція та Данія хочуть бути неутральними і не хочуть слухати Вільзона.

РОСІЯ НЕВДОВОЛЕНА ПРИСТУПЛЕННЕМ АМЕРИКИ ДО ВІЙНИ.

Багато російських часописей уважає виступ Америки для Європи непожаданим. „Утро Росії“ пише, що у випадку війни Америка зверне свій промисл на узброєнне власного краю, що принесе велику шкоду воюючим по стороні Росії. А як Америка стане оружити ся, то й Японія відмовить своєї доставки муніції союзникам, бо сама мусить готувати оружжє для себе з тривоги й недовіря до Америки, яка готова на неї вдарити.

ЗМІНА КАБІНЕТУ В ТУРЦІЇ.

Великий везір Сайд-Галім-Паша просив о відпустку для поратовання здоровя. Султан поручив утворити новий кабінет міністрови внутрішних справ

Талаат Бееви, відомому прихильникови утворення української держави. Він став на чолі новоутвореного кабінету, як президент міністрів, великий везір і міністер справ внутрішніх.

СПОДІВАНИЙ ВИСЛІД ЗАОСТРЕНОЇ БОРОТЬБИ ПІДВОДНИМИ СУДНАМИ.

Зі статистичних німецьких обчислень виходить, що Франція й Італія має збіжа до 1. мая, Англія до початку марта 1917 р. Отже коли німецьким підводним суднам удасться затопити довіз збіжжа і м'яса з других держав і зостановити довіз заліза та вугля, то до кількох місяців можемо сподіватися очікуваного цілим світом—мира, який мусять заключити з голоду і недостачи амуніції вороги Німеччини.

СТУДІНЬ В СЕРЕДНІЙ ЄВРОПІ.

Дня 4. лютого в Німеччині був найстуденіщий день, який був тут перед 100 літами.

В Почдамі виносила температура 33 степені на термометрі Цельсія. З фронту пишуть, що над Аа в Курляндії відпирали Німці наступ Росіян при поверх 30 степенів морозу. На Тирольським фронті зимно досягає 20, на західнім уночі до 22 степенів морозу.

НЕМА СПОСОБУ НА ПІДВОДНІ СУДНА.

Часопись „Матін“ журить ся тим, що проти підводних суден немає ніякого способу для торговельних кораблів; воєнні панцирні кораблі заосмотрені сіткою, але торговельні не можуть їх ужити. Отже нема способу захистити їх перед затопленням.

НЕВТРАЛЬНІ ЧАСОПИСИ ПРО ПОХІД НА УКРАЇНУ.

Шведський дневник „Автонбелядет“ признає можливість походу на Україну в сторону Києва і Одеси. За походом на Україну промовляє те, що війна вела би ся на науражайніщій частині Росії, що забезпечила би поживою осередні держави. Вкінці Україна мала би нагоду визволити ся з московської неволі.

Іспанська часопись „Ель Мондо“ пише, що Німеччина необмежить ся до границь Безарабії, а постараєть ся займити лінію Ясси—Кишинів—Одеса, щоби сим робом захопити в руки шпіхлр Росії з Одесою.

АНГЛІЙСЬКА КАРТА БУДУЧОЇ ЄВРОПИ.

Велика англійська часопись: „Ге графік“ подає карту будучої Європи по мисли почвірного порозуміння. Польща там малюєть ся як підвладне королівство царя, а східна Галичина творить з Буковиною самостійну державу „рутенську“. Німецька часопись ілюстрована „Дас іллюстрірте

Блят“ у Франкфурті, подаючи сю мапу, дає увагу до сеї справи: „з Галичини й Буковини мала би ніби повстати нова „рутенська“ держава, се дуже замітне. Бо Рутенці (Русини) є, як звістно, Українці, а як Українців узнаєть ся за осібний нарід, то мусяло би ся цілий південь Росії аж до Азовського моря увільнити з під царської влади“.

РОЗПУЩЕННЄ ЧЕТВЕРТОЇ ДУМИ.

Часопись „День“ доносить, що міністер внутрішніх справ Протопопов предкладає Голіцинови, що Думу зовсім належить розв'язати, бо він вірить, що з нових виборів вийде більше льояльна (слухняна) Дума пята, як ся четверта. Голіцин заявив, що се буде залежити від того, якою явить ся Дума при отворенні. Не хоче слухати—„пашол дамой!“ Та в останніх вістях подають французькі часописі, що Протопопов „пашол в атставку“.

ПРИМУС СЕЛЯН В РОСІЇ ДАВАТИ ЗБІЖЖА НА ВІЙНУ.

Новий міністер хліборобства в Росії, Рітгіх подав новий закон, яким правительство ще без ухвали Думи заводить примусове відібрання збіжжя від селян-хліборобів для армії і для міського населення по найдешевшим цінам. Виходить на се, що Українці, які найбільше мають збіжжя, як хлібороби понесуть найбільші втрати з приводу сеї війни. Не будуть же тягти з Москалів, бо московський нарід не має запасів хліба. Так то Росія веде заборчу війну коштом України, щоби здавити український рух.

От вам спілка голуба з шуляком!

УКРАЇНА МАЄ ДАВАТИ ВСЮ ХУДОБУ ДЛЯ АРМІЇ.

В „Русскому Слові“ № 291. читаємо: Губерська харківська земська управа одержала телеграму з міністерства хліборобства, що 31. грудня м. р. в Харкові має бути нарада представників земств і уповажнених від міністерства хліборобства 12. представників губерній; катеринославської, таврійської, херсонської, бесарабської, подільської, волинської, київської, полтавської, чернігівської, курської, харківської й вороніжської—значить, як раз губерній самої цілої України. Вони мають доставити худобу для армії. От яка опіка Москви над Україною. Так було від Петра I аж до нині!—Дай Боже, щоби се останній раз ми доставляли худобу і збіжжя для війни на велич московського царства, на нужду своїм дітям і Україні на горі!

РОСІЯ ВКРАЛА УКРАЇНСЬКУ КОРОНУ КОРОЛЯ ДАНИЛА.

Наспіла дуже сумна вість, що з Перемішля вкрали Росіяни владичу мітру і вивезли її до Петербурга, де предложив академік Шмурло сю

мітру петербургській Академії Наук. Ся мітра дуже старинна, вона є Короною Данила, короля галицько-володимирської держави, її прислав папа Іннокентій IV 1253. року з правом на титул короля. Так Москва знов украла наш золотий вінець нашої держави!

1169 р. украв Андрій Боголюбський з Києва образ грецької роботи Матері Божої з часів Володимира Великого; при кінці XIV в., по упадку Олельковичів, украли нам шапку Володимира Мономаха, велик. князя київського; тепер украли корону галицько-володимирського короля Данила. Зі Львова вкрали наші княжі відзнаки Поляки за Казимира, які відправили до Кракова і перетопили часть їх за польського повстання. Роздряпують наші скарби сусідоньки добрі!

Але прийде час, що мусять вони те усе віддати разом з нашою землею українському народові!

ГАЛИЦЬКІ ХЛІБОРОБСЬКІ МАШИНИ.

Військовий комітет звернув ся до київського губернського земства, щоб воно розпорядило ся роздати коло трьох тисяч хліборобських машин селянам на вжиток. Ці машини взято в Галичині під час евакуації. („В. С.“).

КООПЕРАТИВНУ ДІЯЛЬНІСТЬ НА УКРАЇНІ „ОХОРОНЯЄ“ ПОЛІЦІЯ.

На Кубанщині й інших місцях України поліція виконує царсько-правительственні прикази — „охороняти“ від „політики“ кооперативну діяльність. („В. С.“).

Листи з робітн. команд.

Ми, полонені Українці вецлярського табору, щиро просимо Вас, шановні п. п. професори, і також Вас, товариші земляки, не забувайте нашу команду. Нас 65 людей і всі Українці. Між нами є такі, що вже розібрались, хто ми, чиї ми діти, а ще є й такі, що не хочуть себе признати за людину, а розтолкувати у нас ніхто добре не знає, то ми просимо, най хто до нас приїздить. Ми читаємо в часописах, що є мужі довіря, які їздять по командах, а до нас на наш заклик ніхто не обзивається.

Ми Українці, сини тієї неньки, котра сотні років стогне у ярмі у Москаля, як колись стогнала у Поляка. Алеж найшов ся такий орел, як Богдан Хмельницький, що відбив ся від Поляка, а тепер підходить та година, що й від Москаля відібеть ся наша мучениця ненька Україна.

Просимо, вишліть книжки, які є, і просимо оповістити, чи одержали нашу жертву на хорих товаришів 10 мр. 30 фен., які ми послали 26. грудня 1916. р; і ще наша команда може зібрати, але не

знаємо, чого так довго ви не одержуєте. (Відповідь в одд. „Череписка Редакції“. Ред.).

Роб. коман. Бринінгауза.

ЖЕРТВИ.

На пам'ятник.

Через редак.: Від роб. ком. „Gräfenrode“ 2 м. — ф.
 „ „ „ „ „ „Ziegenberg“ 2 „ — „
 „ „ „ „ „ „Kirch Göns“ 4 „ — „
 „ „ Від т. Т. Устимен. з роб. ком. — „ 50 „
 Разом . . . 8 м. 50 ф.

На волинські школи.

Від т. Л. Демчука ком „Immelscheid“,—5 фен.
 З робіт. ком. „Okristel“ від. т.т. А-ко—50 ф., Л-та—10 ф., К-ко—1 м., Б-ко—10 ф., С-кій—50 ф., В-бей—15 ф., Ц-бой—10 ф. Я-вещь—10 ф., К-кій—25 ф., К-чук—65 ф., З-ной—20 ф., К-ря—50 ф., К-ков—50 ф., Т-ко—25 ф., Ш-ий—50 ф., муж. дов. Ч-ик—50 фен., разом 5 марок 95 фен.

На вдів і сиріт україн.

З робіт. ком. „Igstadt“ № 1341 від. т.т. І-ко—2 м., Ш-ко—2 м., М-ко—1 м., С-ко—1 м., Г-ий—1 м., М-юк—1 м., К-ак—1 м., Ш-ук—1 м., П-ук—50 фен.
 Разом 10 марок 50 фен.

На хорих в лазареті.

З робіт. ком. „Igstadt“ № 1341 від т.т. Г-ко—1 м., І-ко—1 м., Ш-ук—1 м. Від т. Т. Устименка з робіт. ком. 50 ф. разом 3 мар. 50 фен.

На таборову бібліотеку.

З робіт. ком. „Igstadt“ № 1341 від т.т. Г-ко—1 м., І-ко 1 м., разом 2 мар.

На таборову школу (просв. цілі).

З роб. ком. „Igstadt“ № 1341 від т.т. Г-ко—1 м., Ш-ук—1 м., П-ук—50 ф., разом 2 м. 50 фен.

Череписка Редакції.

Згубі-Оселедю: Ваш напів вірш „Кара та за що?“ ні з якого погляду не надасть ся до друку. Сказати: „на світі жити тяжко“—нічого не сказати. З зовнішнього боку Ваша річ є цілком необроблена: нема ні рифми, ні навіть розміру.

По дописам: „Як його розуміти“, „Церква, як політична праялка“ і „Дяківська політика й ми“ видно, що автор має гарне історичне почуття. Але не треба тим легковажити: над творами—чи науковими, чи то поетичними—однаково треба працювати. Всі Ваші начерки просимо більше обробляти, бо инакше читачів вони напевне не задовольнять.

Полоненому Олексієву: Ваша „Українська пісня“ має дуже мало українського. Пишіть лагідніше що-небудь. „Проповідь попа“ і „Вірш“ також не надають ся. Тримайтесь ближче життя.

Роб. ком. „Бринінгауз“: Листи Ваші від 1. січня і 2. лютого ми одержали. Ваше прохання постарасьмо задовольнити, а що до жертви на хорих табору 10 м. 30 ф., чи 10 м. 10 ф., то ми цих грошей ще не одержали. Від Вас одержано на пам'ятник 17 мар., про що й надруковано в ч. 36 „Просв. Листка“. Напишіть ще, коли й як Ви послали жертву на хорих, і ми наведемо справки.

Тов Мартину Х-во, № 1841, ком. „Франкфурт“, № 26: Тепер не можемо повернути Вас до школи, бо час йде до весни й літа.